

PAMIATKOVÁ ZÓNA BREZNO
Zásady ochrany pamiatkového územia
Aktualizácia

HISTORICKÉ POHLADY INTERIÉR

POHLADY V INTERIÉRI NÁMESTIE

Pohľad na r. k. kostol, radnicu a mestskú vežu z juhozápadnej časti námestia

49.

Vľavo bývalá radnica, vpravo mestská veža, vľavo od veže náročná dvojpodlažná budova mestského hostinca (dnes hotel Ďumbier), pred rokom 1910. HM v Brezne, sign. F01942F.

50.

Vľavo od veže náročná budova hotela Ďumbier z roku 1910, vľavo od neho nadstavaný prízemný remeselnícky dom č. 37, po nadstavbe so 4 nadzemnými podlažiami. August 2010.

51.

Vľavo časť južnej fasády r. k. kostola Nanebovzatia Panny Márie a budova bývalej radnice, vpravo secesná budova hotela Ďumbier. Pred radnicou osadená socha generála M. R. Štefánika, 30. roky 20. storočia. HM v Brezne, sign. F00008F.

52.

Vľavo r. k. kostol Nanebovzatia Panny Márie a bývalá radnica, vpravo prízemné domy východnej zástavby námestia a secesná budova hotela Ďumbier. Pred radnicou osadená socha generála M. R. Štefánika, po roku 1945. HM v Brezne, sign. F01146F.

Pohľad na r. k. kostol Nanebovzatia Panny Márie a radnicu z juhu

53.

Pred r. k. kostolom je už vysadená obojstranná lipová aleja, pokračujúca aj na južnú plochu námestia, vpravo od radnice dvojpodlažný dom s empírovou fasádou, zásadne upravený po 2. sv. vojne, okolo roku 1917. HM v Brezne, sign. F00008F.

54.

Vľavo lipová aleja ku r. k. kostolu Nanebovzatia Panny Márie, pri ľavom dolnom rohu vodná nádrž *hárajch*, pred rokom 1929. HM v Brezne, sign. F01138F.

Pohľad na r. k. kostol Nanebovzatia Panny Márie a radnicu z juhovýchodu

55.

R. k. kostol Nanebovzatia Panny Márie a radnica, plocha okolo ešte bez parkových úprav, pred rokom 1900.

HM v Brezne, sign. F00012F.

56.

Severná strana námestia s r. k. kostolom a radnicou, vľavo založená lipová aleja od r. k. kostola južným smerom, pred radnicou jednoradové stromoradie z guľových javorov, po roku 1917.

HM v Brezne, sign. F04135F.

57.

Severná strana námestia s r. k. kostolom a radnicou, vľavo lipová aleja od r. k. kostola južným smerom, pred radnicou jednoradové stromoradie z guľových javorov, po roku 1917.

HM v Brezne, sign. F01461F.

58.

Pohľad z juhovýchodného rohu námestia, v popredí s mestskou vežou a mariánskym stĺpom, pri ľavom okraji vodná nádrž *hárach*, pred rokom 1929.

HM v Brezne, sign. F01140F.

59.

Pohľad z juhovýchodného rohu námestia na r. k. kostol a radnicu. Park je už oplotený nízkym kovovým plotom, v juhozápadnej časti parku sadovnícka úprava. Pred radnicou osadený pomník Milana Rastislava Štefánika, po roku 1929.

HM v Brezne, sign. F01564F.

60.

Pred radnicou ešte stojí pomník Milana Rastislava Štefánika, vpravo od neho pomník padlým sovietskym vojakom.
HM v Brezne, sign. F01952F.

61.

Námestie po odstránení sochy M. R. Štefánika, okolo mariánskeho stĺpa kovové zábradlie, rok 1952.
HM v Brezne, sign. F0472F.

62.

Pohľad na mestskú vežu, r. k. kostol Nanebovzatia Panny Márie a radnicu.
November 2007.

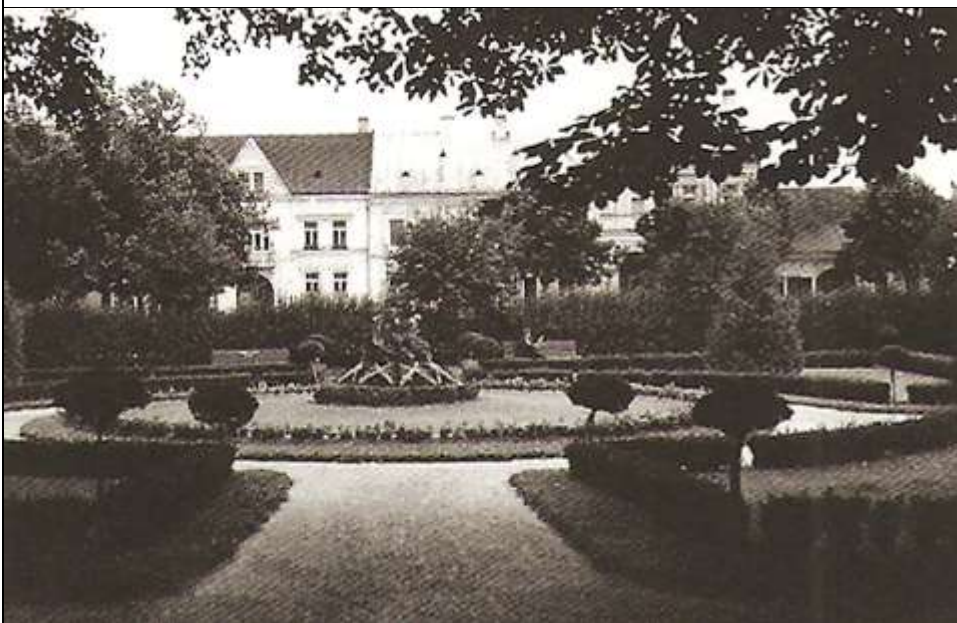
Mestský park na námestí M. R. Štefánika

63.

Pomník královnej Alžbety Bavorskej, zvanéj Sisi, s orlicou na vysokom brale v severnej časti parku na mieste, kde v súčasnosti stojí pomník Jána Chalupku, pohľad z východu, koniec 20. rokov 20. storočia.

HM v Brezne, sign. F02212F.

64.

Sadovnícka úprava juhozápadnej časti parku, pohľad zo severu z pešej komunikácie, 30. roky 20. storočia.

Kópia z knihy Brezno v premenách času, 2005, s. 139.

65.

Stromoradie z guľových javorov a sadovnícka úprava juhovýchodnej časti parku pred radnicou okolo sochy M. R. Štefánika, 30. roky 20. storočia.

HM v Brezne.

Pohľad na južnú radovú zástavbu Námestia M. R. Štefánika

66.

Zástavba južnej strany námestia vpravo od mestskej veže so skupinou 4 dvojpodlažných domov s empírovými fasádami, pri pravom okraji prízemné domy, po založení Ulice Boženy Němcovej nahradené funkcionalistickou budovou Slovenskej sporiteľne, rok 1908. HM v Brezne, sign. F01894F.

67.

Zástavba južnej strany námestia, vpravo od veže so skupinou 4 dvojpodlažných domov s empírovými fasádami, druhá budova so secesnou fasádou a trojuholníkovým tympanonom. Vpravo náročná budova Slovenskej sporiteľne a začiatok Ulice Boženy Němcovej. December 2007.

68.

Pohľad na mestskú vežu, vpravo od nej domy južnej zástavby námestia s náročnou funkcionalistickou budovou a prízemnými domami na západnej strane námestia, v pozadí panelová výstavba Štvrte dr. Clementisa. Kópia fotografie z knihy Brezno, 1979, obr. 49.

Pohľad na juhozápadnú časť námestia

69.

Pohľad na časť zástavby južnej a západnej strany námestia, vpravo budova bývalej mestskej sporiteľne, dnes Mestský úrad. V strede na južnej strane námestia vodná nádrž, po roku 1917. Kópia publikovanej pohľadnice zo zbierok HM v Brezne.

70.

Pohľad na časť zástavby južnej a západnej strany námestia, v strede s nadstavanou funkcionalistickou budovou Slovenskej sporiteľne a budovou Obchodného domu Jednota. Kópia zo Zásad pamiatkovej starostlivosti pre pamiatkovú zónu Brezno, 1989, č. neg. 24843.

71.

Pohľad na časť zástavby južnej a západnej strany námestia, v strede s nadstavanou funkcionalistickou budovou Slovenskej sporiteľne a budovou Obchodného domu Jednota. Na rekonštruovanej južnej strane námestia nová kamenná fontána. August 2010.

72.
 Pohľad na časť zástavby južnej strany námestia s nárožnou funkcionalistickou budovou Slovenskej sporiteľne, vpravo prízemné domy a vstup do Ulice Boženy Němcovej. Z južnej strany námestia po vojne odstránená vodná nádrž a lipová aleja od r. k. kostola. V popredí úprava okolo sochy M. R. Štefánika, 50. roky 20. storočia. Kópia zo Zásad pamiatkovej starostlivosti pre pamiatkovú zónu Brezno, 1989, č. neg. 3943.

73.
 Pohľad na časť zástavby južnej a západnej strany námestia, v strede s nadstavanou funkcionalistickou budovou Slovenskej sporiteľne a budovou Obchodného domu Jednota, v strede na rekonštruovanej južnej strane námestia nová kamenná fontána. August 2010.

74.
 Západná strana Námestia M. R. Štefánika. Vľavo mestská knižnica (bývalá reštaurácia Tatra), na jej mieste dnes stojí obchodný dom Jednota. V pozadí v tesnej blízkosti pamiatkovej zóny Štvrť dr. Clementisa s výstavbou panelových domov, vpravo na mieste dlhej bytovky stálo Valašianske predmestie. Kópia fotografie z knihy Brezno, 1979, obr. 56.

Zástavba južnej strany námestia

75.

Južná strana námestia so skupinou dvojpodlažných meštianskych domov s renesančnými a barokovými jadrami. Vpravo prízemné domy západnej strany námestia, na mieste ktorých bol postavený obchodný dom Jednota, 30. roky minulého storočia.

HM v Brezne, sign. F00713F.

76.

Súčasný stav zástavby južnej strany námestia, vpravo s nadstavanou funkcionalistickou budovou Slovenskej sporiteľne a nevhodnou stavbou obchodného domu Jednota.

November 2007.

77.

Detail zástavby južnej strany námestia s domami č. 46, 47, 48 a 49, 30. roky minulého storočia.

HM v Brezne, sign. F02430F.

Západná strana južnej radovej zástavby námestia

78.

Domy č. 48 (so štítom), 49, 50 a náročná funkcionalistická budova Slovenskej sporiteľne, vpravo začiatok Ulice Boženy Němcovej. Cestné komunikácie ešte dláždené čadičovými kockami, okolo roku 1950. HM v Brezne, sign. F01503F.

79.

Domy č. 48 (so štítom), 49, 50 a náročná funkcionalistická budova Slovenskej sporiteľne, vpravo začiatok Ulice Boženy Němcovej. Cestné komunikácie ešte dláždené čadičovými kockami. Kópia fotografie zo Zásad pamiatkovej starostlivosti pre pamiatkovú zónu Brezno, 1989, č. neg. 24837.

80.

Domy č. 48 (so štítom), 49, 50 a náročná funkcionalistická budova Slovenskej sporiteľne s nadstavbou z 90. rokov, vpravo začiatok Ulice Boženy Němcovej. Námestie po rekonštrukcii, realizovanej v roku 2002. November 2007.

81.

Pohľad z mestskej veže na západnú zástavbu námestia, vľavo domy, na mieste ktorých bol postavený obchodný dom Jednota, vpravo budova bývalej mestskej sporiteľne. V pozadí Valaštianske predmestie, pred rokom 1929.

HM v Brezne, sign. F01553F.

82.

Rovnaký pohľad z mestskej veže na západnú zástavbu námestia, vľavo domy, na mieste ktorých bol postavený obchodný dom Jednota, vpravo budova bývalej mestskej sporiteľne. Vpredu lipová aleja na južnej strane námestia, v pozadí Valaštianske predmestie s pretiahlym námestím lichobežníkového tvaru, pred rokom 1929.

HM v Brezne.

83.

Pohľad z mestskej veže na časť západnej zástavby námestia, vľavo náročná secesná budova mestskej sporiteľne. Park je už oplotený kovovým plotom, v juhozápadnej časti so sadovníckou úpravou, 30. roky minulého storočia.

HM v Brezne, F00013F.

84.

Pohľad na časť západnej zástavby námestia, pri ľavom okraji prízemný nárožný dom, na jeho mieste postavená kaviareň Tatra, po jej asanovaní obchodný dom Jednota. Vpravo nárožná budova Mestskej sporiteľne a zástavba domov s renesančnými a barokovými jadrami, pred rokom 1910.

HM v Brezne, sign. F01489F.

85.

Vľavo kaviareň Tatra, v strede nárožná budova bývalej Mestskej sporiteľne a domy západnej zástavby Námestia M. R. Štefánika, pohľad z juhovýchodu, 30. roky 20. storočia..

HM v Brezne, sign. F01479F.

86.

Vľavo objemom nevhodná stavba obchodného domu Jednota na mieste budovy kaviarne Tatra a prízemných domov, vpravo nárožná budova bývalej Mestskej sporiteľne a domy západnej zástavby Námestia M. R. Štefánika, pohľad z juhovýchodu.

August 2010.

87.

Pohľad na časť západnej zástavby námestia, vľavo južná zástavba Ulice ČSA a západnej strany námestia, vpravo r. k. kostol Nanebovzatia Panny Márie a bývalá radnica, po roku 1917. HM v Brezne, sign. F01457F.

88.

Západná strana námestia s budovou bývalej mestskej sporiteľne a domom č. 2, kde počas svojho pôsobenia v Brezne býval G. Z. Laskomerský, po roku 1917. HM v Brezne, sign. F00612F.

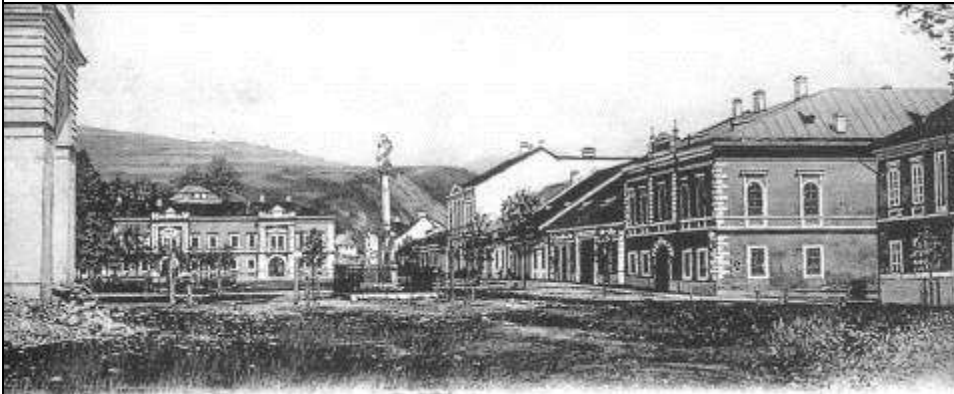
89.

Časť západnej zástavby námestia. Kópia fotografie z knihy Brezno, 1979, obr. 15.

Severná a východná zástavba námestia

90.
Severná zástavba námestia s prevahou prízemných domov, vpravo komplex budov ev. a. v. fary, okolo roku 1902.
HM v Brezne, sign. F01421F

91.
Severná zástavba námestia, vľavo komplex budov ev. a. v. fary, vpravo prízemný mestský hostinec, okolo roku 1905.
HM v Brezne, sign. F01422F

92.
Severná zástavba námestia s budovou ev. a. v. fary, v pozadí vežou ev. a. v. kostola, vpravo východná zástavba námestia s poschodovým domom č. 33 s empírovou fasádou, po vojne zásadne prestavaným, rok 1908.
HM v Brezne, sign. F01141F.

93.
Východná zástavba námestia M. R. Štefánika s prestavaným empírovým meštianskym domom č. 33 a nadstavaným domom. č. 37.
September 2013.

94.

Severná zástavba námestia s časťou budovy ev. a. v. fary, v pozadí vežou ev. a. v. kostola, vpravo východná zástavba námestia s hotelom Ďumbier a pri pravom okraji nárožím budovy r. k. fary, pred rokom 1910.
HM v Brezne, sign. F00645F.

95.

Severná zástavba námestia s budovou ev. a. v. fary, v pozadí vežou ev. a. v. kostola, vpravo zástavba Chalupkovej ulice v pozadí s budovou elementárnej školy a časť východnej zástavby námestia, po roku 1929.
HM v Brezne, sign. F00008F.

96.

Pohľad z južnej strany námestia na budovu ev. a. v. fary, vpravo východná zástavba námestia M. R. Štefánika s nárožnou budovou hotela Ďumbier.
August 2010.

Východná strana Námestia M. R. Štefánika

97.

Východná zástavba námestia, v strede s mestskou vežou, vľavo s nárožnou budovou hotela Ďumbier, vpravo piaristickým kláštorom. Pri ľavom okraji ešte prízemná budova remeselníckeho domu č. 36. Južná strana námestia s povojnovou povrchovou úpravou dláždením, 70. roky minulého storočia.

HM v Brezne, F01495F.

98.

Rovnaký pohľad na východnú zástavbu námestia, vľavo remeselnícky dom č. 36 nadstavaný o 3 podlažia a nárožná budova hotela Ďumbier. Vpravo od mestskej veže piaristický kláštor. Námestie s asfaltovou povrchovou úpravou slúžilo ako parkovisko, 80. roky minulého storočia.

HM v Brezne, F02134F.

99.

Pohľad na južnú plochu námestia s nevhodným funkčným využitím plochy pre parkovisko, rok 1990. Kópia z monografie Brezno a okolie, obr. 50.

100.

Jarmok na námestí medzi vežou a lipovou alejou na južnej strane námestia, pred rokom 1929. Kópia z monografie Brezno v premenách času, s. 115.

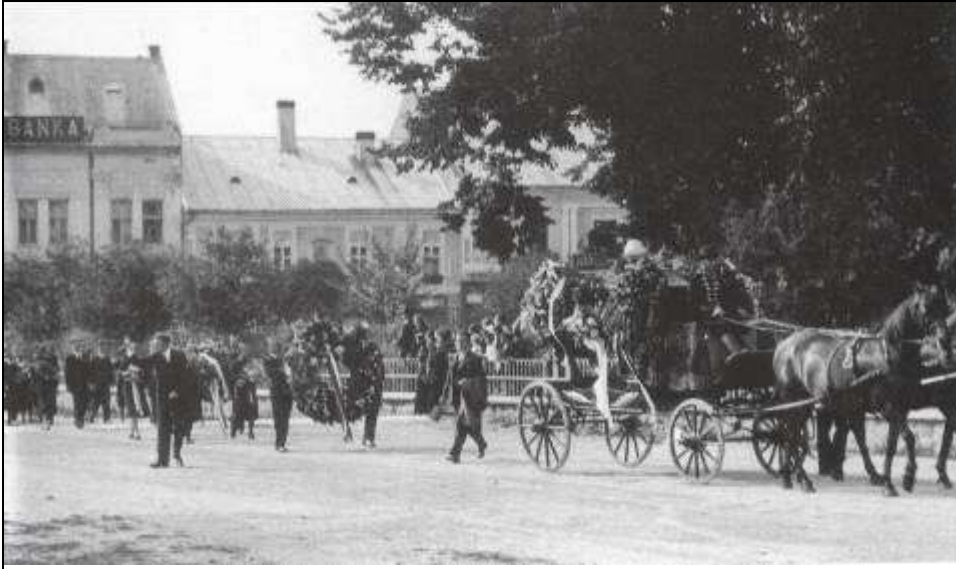
101.

Jarmok na námestí, po roku 2002. Kópia z monografie Brezno v premenách času, s. 194.

102.

Tryzna za Tomáša Gariqua Masaryka, 21. 9. 1937. Kópia z monografie Brezno v premenách času, s. 141. Fontána *hárajch* slúžila jako podstavec pre pódium.

103.

Pohrebný sprievod pri úmrtí Martina Rázusa, rok 1938. Kópia z monografie Brezno v premenách času, s. 133.

104.

Cintorín nemeckých vojakov na námestí východne od lípovej aleje vedúcej do kostola, 1944. Kópia z monografie Brezno v premenách času, s. 74.

105.

Odhalenie pomníka sovietskym vojakom. Okolo pomníka viditeľné hroby po exhumácii pozostatky padlých uložené na pamätnom cintoríne vo Zvolene, rok 1945. Kópia z monografie Brezno v premenách času, s. 76.

POHLĀDY V INTERIÉRI BOČNÉ ULICE

Pohľad do Rázusovej z Námestia M. R. Štefánika

33.

Pohľad z Námestia M. R. Štefánika vľavo s r. k. farou a piaristickým kláštrom do Rázusovej ulice so zástavbou prízemných domov, okolo roku 1910.

Kópia publikovanej pohľadnice zo zbierok HM v Brezne.

Chalupkova ulica v pozadí s r. k. kaplnkou sv. Kríža a školou

34.

Pohľad do Chalupkovej ulice, pri ľavom okraji murované opltenie areálu ev. a. v. kostola a kaplnka sv. Kríža, pôvodne svätyňa neskorogotického kostola. Vpravo budova bývalej elementárnej školy a východná zástavba Chalupkovej ulice, okolo roku 1910.

HM v Brezne, sign. F02141F.

35.

Pohľad do Chalupkovej ulice, vľavo areál ev. a. v. kostola a kaplnka sv. Kríža, v strede budova bývalej elementárnej školy, vpravo východná zástavba Chalupkovej ulice s nevhodnou nadstavbou a úpravou fasády. August 2007.

Pohľad z Námestia M. R. Štefánika do Kuzmányho ulice

36.

Vľavo hotel Ďumbier, za ním nájomný dom č. 3, v závere nájomný dom č. 6, vpravo budova r. k. fary, za nezastavanou plochou budova okresného súdu. Povrchová úprava ulice dláždením čadičovou dlažbou, po stranách s odtokovými rigolmi, po roku 1927.

Kópia publikovanej pohľadnice zo zbierok HM v Brezne.

37.

Rovnaký pohľad, vľavo hotel Ďumbier, v strede nájomný dom na Kuzmányho 6, vpravo náročná budova r. k. fary. August 2010.

Pohľad z Betliarskeho mosta do Kuzmányho ulice

38.

Po stranách nájomné domy na Kuzmányho č. 6 a 3, medzi nimi južná zástavba ulice s budovou Okresného súdu a r. k. fary, medzi nimi ešte prieluka, po roku 1927. HM v Brezne, sign. F01469F.

39.

Po stranách nájomné domy na Kuzmányho č. 6 a 3, medzi nimi južná zástavba ulice s budovou Okresného súdu a r. k. fary, medzi nimi prieluka. Povrchová úprava ulice dláždením čadičovou dlažbou, po stranách s odtokovými rigolmi, okolo roku 1930.

HM v Brezne, sign. F00030F.

40.

Pohľad z mosta do Kuzmányho ulice, vľavo budova Okresného súdu, vpravo nájomný dom č. 3. August 2010.

Pohľad z Betliarskeho mosta severným smerom k ev. a. v. kostolu

41.

Pohľad z Betliarskeho mosta severným smerom, vľavo dvorová zástavba domov východnej strany námestia a Chalupkovej ulice s humnami, za nimi veža ev. a. v. kostola, v pozadí budova elementárnej školy, 30. roky minulého storočia.

HM v Brezne, sign. F01898F.

42.

Rovnaký pohľad z Betliarskeho mosta severným smerom, vľavo dvorová zástavba domov východnej strany námestia a Chalupkovej ulice, pri lávke cez Hron novostavby s nevhodným výškovým zónovaním a hmotovo-objemovým riešením. V pozadí veža ev. a. v. kostola a budova elementárnej školy.

August 2010.

Pohľad do Štúrovej ulice s budovou meštianskej školy

43.

Pohľad od Kuzmányho ulice na budovu meštianskej školy, vľavo dom východnej zástavby severného záveru ulice Štúrovej ulice, po roku 1895.

HM v Brezne, sign. F02663F.

44.

Pohľad od Kuzmányho ulice s budovou meštianskej školy, vľavo domy východnej zástavby severného záveru ulice a neologická židovská synagóga, zo strany ulice s kovovým plotom, okolo roku 1915.

HM v Brezne, sign. F02130F.

45.

Severný záver Štúrovej ulice s krátkym úsekom radovej zástavby, v pozadí neologická židovská synagóga, vpravo štátna meštianska škola, vľavo dom č. 3, okolo roku 1930.

HM v Brezne, sign. 00010F.

46.

Náročie neologickej židovskej synagógy a oplotenie s kovanou brámkou, vpravo budova meštianskej školy, rok 1939.

HM v Brezne, sign. F01467F.

